

FELSEFE DÜNYASI

2006/1 Sayı: 43

YILDA İKİ KEZ YAYIMLANIR

ISSN 1301-0875

Sahibi
Türk Felsefe Derneği Adına
Başkan Prof. Dr. Necati ÖNER

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Prof. Dr. Ahmet İNAM

Yazı Kurulu
Prof. Dr. Necati ÖNER
Prof. Dr. Ahmet İNAM
Prof. Dr. Murtaza KORLAELÇİ
Doç. Dr. Hüseyin Gazi TOPDEMİR
Doç. Dr. İsmail KÖZ

Felsefe Dünyası Hakemli Bir Dergidir.

Felsefe Dünyası 2004 yılından itibaren PHILOSOPHER'S INDEX ve
TÜBİTAK /ulakbim tarafından dizinlenmektedir.

Yazışma ADRESİ
P.K. 21 Yenışehir / ANKARA
Tel&Fax: 0.312 231 54 40

Fiyatı: 15 YTL (KDV Dahil)

Banka Hesap No:
Vakıfbank Kızılay Şubesi: 00158007288336451

Dizgi ve Baskı
Türkiye Diyanet Vakfı
Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi
OSTİM Örnek Sanayi Sitesi 1. Cad. 358. Sk. No: 11 Y.Mahalle / ANKARA
Tel: 0.312 354 91 31 (Pbx) • Fax: 0.312 354 91 32

BİLGİ SEZGİDİR: HEIDEGGER'İN KANT YORUMU

Ertuğrul R. Turan*

1-Heidegger'in Kurgusu, Yitimlilik ve Kant

Heidegger'in Kant yorumunu ve bu yorumun en çarpıcı yönü olan 'bilgi sezgidir' sayının nasıl temellendirildiğini anlamak için Heidegger'in yitimliliği nasıl betimlediğinin bir özetinin verilmesi gerekir. Heidegger tüm düşünsel serüveni boyunca Batı felsefesi tarihini varlığın ve insanın doğasını nitelendiren yitimliliği (temporality) unutuş sürecinin tarihi olarak betimler. Bu unutuş şeylerin varlığının yitimli olagelmesi-açığa çıkması- ve insan doğasının yine yitimli-zamansal yapısı arasındaki kökensel ve karşılıklı ilişkinin göz ardı edilmesidir. Şeylerin olagelmesi kendi kendilerini açığa çıkarma deviniminin adıdır. Bu devinimde yalnızca şeylerin kendileri değil, *varlığı* da değişir. Şeylerin var-laşması-açığa çıkması-ise insanın deneyim alanında gerçekleşir. Başka bir deyişle, varlığın açığa çıkması insandan bağımsız olarak gerçekleşmez. Bunu şöyle yorumlayabiliriz: Açığa çıkma(A-letheia)-şeylerin kendini göstermesi-şeylere ait bir özelliktir. Ancak bir şey gizli olandan (Un-verborgenheit) açığa çıkar. Açığa çıkacak olanın gizliliğe böylesine bağlı kalması, açığa çıkacak olanın geri çekilmesi, insanın deneyim alanına gelmemesi olanağını da doğurur. Bu açığa çıkma-gizli kalma ilişkisi içinde gizli kalan, insan için çeşitli biçimlerde açığa çıkar. Bir şey açığa çıktığı biçimiyle, insan deneyimine geliş biçimiyle ve bu deneyimde kazandığı anlam ile ne ise odur. Ancak, açığa çıkma-gizli kalma ilişkisi ve açığa çıkmanın biçimine göre, açığa çıkan eksik-yitimli ve anlam kazandığı bağlama göre ne ise odur. Kısaca, varlığa gelen şey yitimlidir ve bir yönüyle saklıdır. Değişmeyen bir töze ve doğaya sahip değildir. Varlığın açığa çıkması-anlam bulması-süregiden bir açıklık ile olanaklıdır. Heidegger açığa çıkmayı olanaklı kılan bu açıklığı Da-Sein olarak adlandırır. İnsanın kendini kendi var-oluşuna doğru atılmış-itilmiş olarak bulur. Bu bir olanaklar alanına atılmışlıktır. İnsanın olanaklar alanına-atılmış-açıklığı içinde şeylerin varlığı bu ya da şu şey olarak belirir. İnsanın kendi olanaklarına atılmışlığı olarak beliren var-oluşu (eksistenz) onun varlığının da daima eksik ve yitimli bir varlık olduğunu açıklar. Çünkü insan tüm olanakların bitimi sayılacak bir olanaksızlığa, yani ölüme doğru bir var-oluştur. İnsan asla kendisiyle tümünden örtüşen bir varlığa sahip değildir. Ölüme-doğru-varoluş, oluşun her anında saklıdır. İnsan eksik bir varlıktır. Bu eksiklik-yitimlilik içinde atılmış olduğu olanakları tüketir. Bu eksik-yitimli-olanaklara-atılmışlık olan insan var-oluşunun açıklığı diğer şeylerin anlamlı olarak açığa çıkmasının olanağıdır. Bu yapıyı Heidegger zamansallık olarak adlandırır. Böylece, şeylerin açığa çıkma deviniminin açığa çıkma-gizli kalma yapısı ile Da-Sein'in yitimli-eksik-var-oluşunun devinimi örtüşür. Bu örtüşen devinim içinde şeyler varlığa gelir.

* Yrd. Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, DTCF, Felsefe Bölümü Öğretim Üyesi

Heidegger başyapıtı *Sein und Zeit* (Varlık ve Zaman)'da varlığın yitimsizliğinin nasıl unutulduğunu açığa çıkarmak için Batı felsefesinin-varlıkbilimin-olusturucu öğelerinin ayrıştırılmasının, sökümlünün gereğinden söz eder. Bu görev içinde ise Kant düşüncesinin çözümlenmesinin özgün bir yeri olduğunu belirtir. Heidegger Kant'ın önemini şöyle açıklar: "Yapısökümün pozitif eğilimi doğrultusunda öncelikle, varlıkbilim tarihinin işleyişi içinde genel olarak varlığın yorumunun zaman ile bir araya getirilip tartışılıp, tartışılmadığını ve ne ölçüde tartışıldığı, bunun için zorunlu olan yitimsizlik sorununun kökensel olarak işlenip işlenmediği ve işlenebilir olup olmadığı sorusunu ortaya koymamız gerekir. Yitimsizlik boyutunu araştırma yolunda ilerleyen, hatta görüşlerinin kendileri tarafından bu yöne çekilen ilk ve tek kişi Kant'dır."¹ Bu saptamayla birlikte, Heidegger Kant'ın varlığın yitimsizliği konusundaki devrimci buluşundan zaman zaman geri düştüğünü, yapıtlarında bu konuya ilişkin tutarsızlıklar ve belirsizlikler sergilediğini de ekler. Ancak Heidegger'in yapmaya çalıştığı, varlığın yitimsizliği bağlamında Kant düşüncesinin olumlu ya da olumsuz yönlerinin bir dökümünü yapmak değildir. Kant ve Heidegger arasındaki ilişkiyi, Heidegger'in benimsediği gibi, iki düşünür arasındaki bir diyalog olarak düşünmek gerekir. Bu diyalogun doğasını çözümlendiğimizde ise alışık olmadığımız ve çarpıcı bazı özellikler ortaya çıkar. Heidegger'e göre bir düşünürün yapıtlarında neler söylediğinin betimlenmesi o düşünürün anlaşılmasının güvencesi değildir. Yapılması gereken o düşünürün felsefi öngörüsünün temelini açığa çıkarmaktır. Bununla birbirini tamamlayan iki yolu vardır: Bir düşünürü kendisinden daha iyi anlama ve söylediği yerine söylemek istediği üzerinde yoğunlaşma². *Arı Usun Eleştirisi* Heidegger tarafından bu yaklaşımla yorumlanmıştır. Bu yorum, böylece, Kant'ın söylemek istediklerinin dile getirilişidir. Heidegger'in yorumunu geniş bir çerçeveye taşıdığımızda şu tablo önümüze çıkar: Heidegger'in Kant yorumunda temel us'un (Vernunft) yitimli bir doğası olduğunu göstermektedir. Heidegger'e göre, usun bu özelliği, Kant'ın da belirttiği gibi, bilginin sezgi (Anschauung) oluşunda temelidir. Bilgiyi yalnızca yargı (düşünme) olarak ele almak Kant'ın ana sorununu görmeneye anlamına gelir. Bilginin sezgi oluşu savı, bilginin kökensel olarak yitimli bir özelliğe sahip olduğunu açıklar. Bilginin bu özelliğini (sezgisel-yitimli oluşunu) göstermek için yapılması gereken, bilginin sezgi ve düşünce (intuitiv-diskursiv) olarak belirlenen iki kaynağının ortak bir köke sahip olduğunu göstermektir³. Heidegger'e göre, aşkınsal imgelem gücü (transzendentalen Einbildungskraft) ortak kök olarak işlev görür. Heidegger böylece Kant felsefesinde usun yitimsizliğin varlıkbilimsel üç öğesini, sezgi, düşünce ve imgelem olarak saptar. Bu Kant'ın 'insan nedir?' sorusuna aşkınsal anlam-

¹ Martin Heidegger. *Sein und Zeit* (English translation: Being and Time. Translated by John Macquarrie and Edward Robinson. Harper and Row Publisher: New York, 1962, s. 45. Bundan sonra BT)

² Martin Heidegger. *Phänomenologische Interpretation von Kants Kritik der reinen Vernunft* (English translation: Phenomenological Interpretation of Kant's Critique of Pure Reason. Translated by Parvis Emad and Kenneth Maly Indiana University Press: Bloomington, 1997, s. 2-3. Bundan sonra PIK CPR)

³ Bu ortak köke ilişkin olarak Kant şunları dile getirir: "Giriş ya da kestirim olarak yalnızca şunu belirtme gereksinimimiz var; insan bilgisinin, bizim tarafımızdan bilinmeyen ortak bir köke sahip duyarlılık ve anlama olarak adlandırılan iki kaynağı vardır. İlki ile nesnelere bize verilir, ikincisi ile bunlar düşünülür." *Kritik der reinen Vernunft*. (English translation: Critique of Pure Reason. Translated by Norman Kemp Smith. St Martin's Press: New York, 1965, s. 61-62. Bundan sonra CPR)

da bir yanıtı da getirir: İnsan ve deneyimlerinin olanağının kaynağı olan usu yitimseldir. Yani, *İnsan varoluşu Dasein'dir*.

2-Varlıkbilim olarak metafizik

Heidegger'in üç temel yapıtında⁴ sıra dışı bir Kant yorumu sunulur. Bu sıra dışılığı belirginleştiren ise Heidegger'in Kant'ın *Kritik der reinen Vernunft* (Arı Usun Eleştirisi) adlı yapıtının bir bilgi kuramı olarak görülmesine karşı çıkışıdır. Heidegger'e göre, "Arı Usun Eleştirisi, bu yapıtın bir 'deneyim kuramı' ya da olası biçimde pozitif bilimlerin bir kuramı olarak yorumlandığında, tümüyle yanlış anlaşılır. Arı Usun Eleştirisi'nin bir 'bilgi kuramı' ile ilişkisi yoktur. Bununla birlikte, yapıtı bir bilgi kuramı olarak yorumlayanın, *Eleştiri*'nin olanın-ontische-bilgisi yerine, varlıkbilimsel-ontologisque-bilginin bir kuramı olduğunu söylemesi gerekir."⁵ Bu alıntıyı açıklıyarak Heidegger'in Kant yorumundaki düşünsel izleğini belirleyebiliriz. Heidegger'in düşünsel izleğinin ilk adımı Kant'ın Metafizikle ilgili düşüncelerini varlıkbilimsel bir temel oturtmaktır. *Arı Usun Eleştiri*'sinde Kant felsefenin ilk ve en önemli görevinin metafiziği zararlı etkilerinden kaynağındaki yanlışları hedef alarak kurtarmak olduğunu belirtir.⁶ Metafizik bu biçimiyle-metaphysica specialis-deneyi gerektiren bilgi ile deney ötesini anlamaya çalışmaktadır. Deneyimlenemeyenin bilinemeyeceğini de savlayan Kant, metaphysica specialis eleştirisini genel olarak deneyimin olanağını araştırarak yapar. Başka bir deyişle, genel olarak şeylerin bilgisinin-metaphysica generalis-olanağını, koşullarını araştırır. Heidegger'e göre bu varlıkbilimsel bilgi arayışı ve bu bilgilerin dizgesel bütünlüğünden başka bir şey değildir.⁷ Peki, bu varlıkbilimsel bilgi nedir? Kant'ın yanıtı felsefi düşünceyle tanışıklığı olan herkesin duyduğu bir yanıtır: Bu tür bilgi *sentetik a priori yargılarda* verilen bilgidir. Şeylere ilişkin bilgiyi *arttırırken* kendisi deneyimden kaynaklanmayan ve arı kalan bilgidir. Kant için bu tür bir bilginin nasıl olanaklı olduğunu göstermek *Eleştiri*'nin konusunu oluşturmaktadır. Bu olanaklılığı göstermek ise sanıldığı kadar değildir. Çünkü, duyumsal olmayan ancak duyumsal olanın bilgisini genişleten bir bilginin, yani nesnenin deneyiminden kaynaklanmadan nesneyle bağıntısı olan bir bilginin temellendirmesi gerekir. Bunun yanıtını Kant

⁴ *Phänomenologische Interpretation von Kants Kritik der reinen Vernunft* (Kant'ın Arı Usun Eleştirisi'nin Görüngübilimsel Yorumu), *Kant und das Problem der Metaphysik* (Kant ve Metafizik Sorunu), *Die Grundprobleme der Phänomenologie* (Görüngübilimin Temel Sorunları). Bu yazıda Heidegger ve Kant'ın yapıtların adları ve kullandıkları bazı kavramlar Almanca olarak bırakılmıştır. Bununla birlikte, göndermeler yapıtların İngilizce çevirilerine yapılmıştır.

⁵ Martin Heidegger. *Kant und das Problem der Metaphysik* (English translation: Kant and The Problem of Metaphysics. Translated by James S. Churchill. Indiana University Press: Bloomington, 1959, s. 21. Bundan sonra KPM)

⁶ CPR, s. 30.

⁷ Heidegger PIK CPR'nin 136 sayfasında *Eleştiri*'nin genel varlıkbilimin temellendirilmesi olarak yorumlamasına kaynak olarak CPR'nin 662. sayfasında yer alan düşünceleri gösterir. Kant anılan sayfa şunları dile getirir: " terimin dar anlamıyla metafizik aşkınsal felsefe ve arı usun fizyolojisinden oluşur. İlki nesnelere genel bağntıda olan ilke ve kavramlar sistemi-içinde yalnızca anlamayı ve usu ele alır; ancak verilebilecek olan nesnelere dikkat almaz (Ontologia); diğeri ise doğayı ele alır, yani verilen nesnelere toplamını...bu yüzden fizyolojidir."

Eleştiri'nin Aşkınsal Estetik bölümünün ilk tümcesinde verir. Buna göre, nesneyle bu tür ilişkiyi sağlayan *sezgidir*. Heidegger'in 'bilgi sezgidir' savını nasıl yorumladığına geçmeden varlıkbilimsel bilginin Kant felsefesi açısından ne tür bir öneme sahip olduğunu açıklamak gerekir. Doğal olarak bu Heidegger'in yorumuyla aktarılacaktır. Heidegger'e göre, Kant'ın devrimci buluşu, "şeylere, varlığa ilişkin önceden bir anlama olmadan ulaşılamaz"⁸ biçiminde dile getirilebilir. Yani, olanın bilgisi, varlıkbilimsel bilgi olmadan olanaklı değildir. Nesne bu varlıkbilimsel bilgiye uyum sağlamalıdır. Nesnenin bilgisi ancak bu uyumla olanaklıdır.⁹ Bu *Kopernik Devrimi* olarak adlandırılır. Kant *I. Eleştiri*'de, olana ilişkin doğru yargılarda bulunma olanağı araştırır ve bu görevi kategorilerin çıkarımı-aklanması, yolu ile gerçekleştirir. Heidegger'e göre, Kant, doğru yargı için geleneksel olarak gerekli olarak nitelendirilen kategorilerin tanımını ve kaynağın kökenini araştırmadan daima uzak durmuştur. Heidegger, Kant'ın böyle bir çaba içine girmemesini onun geleneksel yaklaşımdan farklı biçimde düşünsel bir çaba içinde oluşuna bağlar. Kant'ın bu çabası ise kategorileri sezgi ile bağlantı içinde ele almasıdır. Çünkü duyarlılık'la zorunlu ilişki olmadan kategoriler yalnızca düşüncenin saf-işlevsiz formları olarak kalacaktır. Kant'a göre kategoriler tek başına kurgusal düşünmeyi gerçekleştirilmeye yetmez. Heidegger'in Kant'da hayranlık duyduğu yön de Kant'ın sezginin zorunluluğuna yaptığı özel vurgudur. Heidegger, Kant'ın bu konudaki tutarsızlıklarını aslında bilgiyi sezgi olarak görmesinin sonuçları olarak da değerlendirmektedir. Usun arı kavramlarının Kant düşüncesinde bir çok anlama gelmesi de bu yüzdendir. Örneğin, Heidegger'e göre, usun arı kavramları-kategoriler-Kant için bir anlamda nosyon, diğer anlamda kategoridir. Devamla, arı usun kavramları bir taraftan anlama etkinliğinin mantıksal formu, ancak aynı zamanda arı imgelemden kaynaklanan zaman-bağımlı sentezin kökensel kavramlarıdır.¹⁰ Heidegger'in 'bilgi sezgidir' savı aracılığı ile Kant yorumunda ulaşmak istediği ya da ulaştığı son nokta usun arı kavramlarının zaman-bağımlı sentezin kökensel kavramları olduğunu göstermesidir. Bu yorum kökeninde kategorilerin zamansal olduğunu söylemektir. Eğer *kategorial* kökensel anlamıyla, olanın varlığının herkes tarafından görünmesi sağlamak ise, Heidegger'in bu yorumu, yani usun arı kavramlarının zamansal olması, hayranlık verici biçimde doğru ve tutarlı görünüyor¹¹.

3-Bilgi Sezgidir

Bilginin yitimsel ve sezgisel olduğu savıyla Kant felsefesi'ni yorumlayan Heidegger, sonunda ussal etkinliğin kendisinin de yitimsel olduğu sonucuna varır. Bu yazının sınırları içinde Heidegger'in Kant yorumunun tüm boyutlarını tüketmenin olanaksız

⁸ PICPR, s. 38, 141.

⁹ Kant bu devrimci tutumu şöyle belirtiyor: "Şimdiye kadar tüm bilginin nesnelere uyuması gerektiği varsayıyordu. Ancak kavramlar aracılığıyla, nesnelere üzerinden apriori bir şey oluşturarak nesnelere ilişkin bilginizi genişletme yolundaki tüm çabalar, bu varsayımın başarısızlıkla sonuçlandı. Bundan dolayı nesnelere uyumunun gereğini varsayarak, Metafizik'in zorluklarına ilişkin daha fazla başarı elde edip etmediğimizi sınamalıyız. Bu, [çaba] nesnelere bize verilmeden onlara ilişkin apriori bilgiye sahip olma olanağını istememiz gereği ile daha iyi başarılır. CPR, s. 22.

¹⁰ PICPR, 198-205.

¹¹ BT, s. 70

olduğunu belirtmek gerekir. Bu çalışmanın ereği Heidegger'in bu kışkırtıcı ve özgün çıkışının önemini belirtmekle sınırlıdır. Heidegger'in bilginin doğasına ilişkin şu sözleri bu özgün yorumun bir özeti sayılabilir: "İnsan bilgisi sezgi ve düşünmeden oluşur. İki ögede yitimidir: Sezgi yitimidir çünkü önümüzde uzananın verdiği ile sınırlıdır, düşünce yitimidir çünkü dolambaçlı yolla ayrıntılı olarak kendini açığa çıkarır."¹² Bu bağlamda sezgi, arı sezgi ve bu sezginin öncelliğini tartışmak gerekiyor. Heidegger öncelikle bilginin sezgisel niteliğini tartışır. Nedir bu özellik? Kant Aşkınsal Estetik'in ilk tümcesinde bunu açıklar. Bilgi nesne ile ilişkide ortaya çıkar ve bu ilişkin somutlanması sezgiyle gerçekleşir. Eğer bilgi kökensel olarak sezgi ise sentetik apriori bilgi de sezgidir. Sezginin tanımını ise şöyle verir: "Sezgi bir şeyin somut biçimde o şey olarak bana tasarım biçimde ulaşmasıdır. Kısaca yorumlarsak, sezme bir şeyin kendini somut biçimde açığa çıkarmasını sağlamaktır. Yani, sezme olan ile ne ise o olarak-dolaysız-karşılaşmayı sağlamaktır."¹³ Sezginin doğasını açıklamayı sürdüren Heidegger ilk bakışta yaptığı betimleme ile tutarsız ilişki sergileyen bir ayrım yapar. Bu ayrımın göre iki türlü sezgi vardır: *Intuitus originarius* ve *intuitus derivatus*. Birincisi tanrısal sezgidir. Bu sezgide sezilen aynı an'da yaratılmıştır. İkinci sezgi insana özgüdür. Bu sezgide sezilen şey kendi başına kendini bir nesne olarak ortaya çıkaramaz. Nesnenin verilmesi gerekir. "Tanrısal bilme yalnızca sezgidir, buna karşın insani bilme düşünen sezgidir."¹⁴ Bir şeyin verilmiş olması, insanın bir biçimde o şeyden etkilenmiş olmasını gerektirir. *Bir biçimde* nitelendirmesi etkilenmenin sınırlı ve yitimli olması anlamına gelir. Ancak bu sınırlama ve yitimsellik ne duyu organlarımızın yetersizliği, ne de nesnenin bizi etkileme olanağıdır. Bu kendini dünyada bulan ve dünyaya zorunlu olarak yönelmiş, bu yönelmişliğin olanaklarını tüketme sığınağı ve yetisine sahip insanın yitimselliğidir.¹⁵

Tartışmanın bu bölümüne kadar Heidegger'in Kant yorumunda neleri açığa çıkardığını sıralamak yararlı olur. Heidegger bilginin yitimsel ve sezgisel oluşunu, dolayısıyla sentetik apriori bilginin-varlıkbilimsel bilginin- de sezgisel ve yitimsel olduğunu açıklamaya çalışır. Bu açıklamanın ereği, Kant felsefesi yorumlarında büyük bir yanlış olarak gördüğü Duyarlılık (*Sinnlichkeit*) ve Anlama'nın (*Verstand*) biri birinden kopuk olmadığını, bir birlik oluşturduğunu ve bu birliktelikte düşüncenin sezginin hizmetinde olduğunu göstermektedir. Geleneksel yorumlarda bilgi-sentetik apriori bilgi-sanki düşüncenin zaman dışı bir ürünü olarak gösterilmektedir. Bilginin sezgi oluşu anlama ve sezginin birlikteliğinin gösterirken aslında Kopernik devriminin ruhuna uygun bir işleyişte açılmıştır. Kopernik devrimini *olanın bilgisi varlıkbilimsel bilgiye bağlı olarak ortaya çıkar* biçimde yorumladığımızda, olanın bilgisinin, olanın varlığına ilişkin önceden sahip olduğumuz kökensel bilgiye uyum sağladığını dile getiririz. Heidegger, Bilginin sezgiselliğini, sezgi ve anlamının bu sezgisellikte bilgiyi nasıl oluşturduğunu gösterdiğinde hem Kopernik devriminin önemini hem de bu bilme edi-

¹² PICPR, s. 118.

¹³ a.g.e., s. 58

¹⁴ KPS, s. 30.

¹⁵ a.g.e., 31

min kökeninde tek bir edim olduğunu gösterir. Bu yapı içinde şeylere ilişkin bilgi, sezgisel, yitimli ve bilinen ise kendini kendi içinden tümden gösterir. Heidegger'e göre bilgimiz olanın tasarımın bilgisi değil, dolaysız olanla dolayım sal olanın (sezgi ve düşünme) sentezinin tek bir edimde ortaya çıkardığı olanın bilgisidir. Yinelerssek, Heidegger'e göre bilgi sezgidir. Yani olanın kendisini bize sunan bir tasarım edimidir. Eğer bu yitimsel sezgi bilgi olacaksa, bu bilginin genel, yani herkese her zaman ulaşılır olması gerekir. Sezgisel olan tekil ve dolaysızdır. Sezgisel olanı-tikel tasarımı-genel bir tasarım yapan, sezgisel tasarımın kavramlar ile ikinci kez tasarıma dönüştürülmesidir (repraesentatio per notas communes). Yani bu edim, tasarımın(sezgi) tasarımıdır (kavram). Bu tasarımın tasarımı edimi aynı zamanda bir şeye ilişkin, bir şeyin yargısıdır. Kant'a göndermede bulunan Heidegger, yargıyı nesneye ilişkin dolayım sal bilgi olduğunu belirtmektedir. Sonuç olarak şu söylenebilir: Yargı edimi kökensel olarak sezgiye yönelmiş ise düşünme daima sezgi ile birleşik durumdadır ve ona hizmet eder. Düşünce, bu birliktelik ya da sentez içinde düşünen sezginin açığa çıktığı nesneye dolaylı olarak göndermede bulunur. Sezgisel bilginin özünü açığa çıkma oluşturur. Bu açığa çıkma sürecinde, açığa çıkmayı olanaklı kılan ile açığa çıkan tek bir edimle gerçekleşir. Heidegger, bilginin sezgiselliği, yitimselliğini, sezgi ve düşüncenin organik birlikteliğinin yitimsel olarak ortaya çıkışını, yapıtlarında daha önce belirttiğimiz son noktaya kadar ulaştıracak biçimde yorumlar. "Bilgi sezgidir" savı, insan ve varlık yitimli ve zamansalıdır savlarının temelidir. İlk bakışta gülümsemelere yol açsa bile.

ABSTRACT

KNOWLEDGE IS INTUITION: HEIDEGGER'S INTERPRETATION OF KANT

In this article I venture to give a brief account of why Heidegger argues that for Kant, knowledge is primarily intuition. My exposition shows that Heidegger wants to us clearly see the temporal nature of human-being and being as such in Kant philosophy, focusing on what Kant wishes to say, instead of what actually he said.